

Beslut

efter kvalitetsgranskning av läsfrämjande
arbete i grundskolan – med särskilt fokus på
undervisningen i svenska i årskurs 4–6 vid
Gunnarsbyskolan i Eda kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Gunnarsbyskolan avseende verksamhetens kvalitet inom det läsfrämjande arbetet i grundskolan – med särskilt fokus på undervisningen i svenska i årskurs 4–6. Med läsfrämjande arbete avses här undervisningsinslag och aktiviteter som syftar till att stimulera och vidga elevers läsintresse och utveckling av goda läsvanor.

Skolinspektionen gör bedömningar i förhållande till de kvalitetskriterier som myndigheten satt upp inom det granskade området. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer, utifrån om kvalitetskriterierna uppfylls i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen i normalfallet att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. Skolinspektionen begär därefter en skriftlig redovisning av huvudmannen som visar vilka förbättringsåtgärder skolan vidtagit. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 2.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: <https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/pagaende-inspektioner/lasframjande-arbete-i-grundskolan/>

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Gunnarsbyskolan i följande utsträckning:

Bedömningsområde 1: Läsfrämjande inslag i undervisningen i svenska i årskurs 4–6

Skolinspektionen bedömer att lärarna *i flera delar* integrerar läsfrämjande inslag i undervisningen i svenska i årskurs 4–6, för att stimulera och vidga såväl flickors som pojkars läsintresse.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del.

- Lärarna behöver utveckla arbetet med att på ett strukturerat sätt ta reda på samtliga elevers läsintresse och läsvanor för att synliggöra eventuella mönster och skillnader i de egna elevgrupperna. Detta som grund för att på ett genomtänkt och varierat sätt kunna stimulera alla elevers läsintresse. Lärarna behöver också utveckla arbetet med att ge

eleverna vägledning för att matcha läsmaterial med elevernas erfarenheter, intressen och behov.

Bedömningsområde 2: Skolans övergripande läsfrämjande arbete

Skolinspektionen bedömer att skolans övergripande läsfrämjande arbete *i låg utsträckning* är strategiskt och uthålligt.

Utvecklingsarbeten behöver inledas inom följande delar:

- Rektorn och skolans personal behöver utveckla arbetet med att främja elevernas intresse för läsning och utveckling av goda läsvanor så att det blir metodiskt och långsiktigt. I detta arbete behöver rektorn aktivt verka för att samverkan och kunskapsspridning sker kring det läsfrämjande arbetet. Rektorn behöver även leda ett arbete för att utforma fysiska och sociala miljöer i skolan som stimulerar elevernas intresse för läsning. Vidare behöver skolans huvudman följa upp förutsättningar för att skolbiblioteket ska kunna utgöra en viktig resurs och användas i det läsfrämjande arbetet.
- Rektorn och skolpersonalen behöver genom kontinuerliga uppföljningar och analyser skapa en övergripande bild av eventuella mönster och skillnader gällande läsintresse och läsvanor bland eleverna på den egna skolan, samt vid behov genomföra insatser för att möta identifierade behov.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **30 november 2022** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till

skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr SI 2020:8002) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Bedömningsområde 1: Läsfrämjande inslag i undervisningen i svenska i årskurs 4–6

Här bedöms i vilken utsträckning lärarna integrerar läsfrämjande inslag i undervisningen i svenska i årskurs 4–6, för att stimulera och vidga såväl flickors som pojkars läsintrasse. I detta ingår att:

- Lärarna sätter läsningen i ett innehållsmässigt och socialt sammanhang samt tydliggör syftet med läsningen. Lärarna ger eleverna rika möjligheter till social interaktion och samtal kring det lästa.
- Lärarna framhåller läsningens värde genom att de visar intresse för vad eleverna läser samt ger läsningen utrymme och prioritet i undervisningen.
- Lärarna arbetar på ett genomtänkt och varierat sätt för att stimulera alla elevers läsintrasse. Lärarna riktar läsfrämjande insatser särskilt mot elever med svagt intresse för eller ringa vana vid att läsa, eller som i övrigt begränsas av stereotypa mönster i sin läsning. Lärarna matchar läsmaterialet med elevernas intressen, erfarenheter och behov. Lärarna visar att de har höga förväntningar på samtliga elever genom att förmedla att alla elever kan utvecklas till goda läsare.

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att lärarna i *flera delar* integrerar läsfrämjande inslag i undervisningen i svenska i årskurs 4–6, för att stimulera och vidga såväl flickors som pojkars läsintrasse.

Skolinspektionens granskning visar att lärarna främjar elevernas läsintrasse genom att sätta läsningen i ett innehållsmässigt och socialt sammanhang samt tydliggör syftet med läsningen.

Vidare visar granskningen att lärarna främjar elevernas läsintrasse genom att framhålla läsningens värde. Lärarna visar och tydliggör på flera sätt för eleverna att läsning är viktigt. Läsning ges också utrymme och tidsmässig prioritet i undervisningen även om utrymmet för elevernas läsning i egenvälda böcker är mer begränsat. För att höja kvaliteten inom området kan lärarna i högre grad prioritera och ge utrymme till elevernas individuella läsning i egenvälda böcker. Eleverna kan också i större utsträckning få samtala om sin individuella läsning.

Vidare framgår det av granskningen att lärarna delvis arbetar genomtänkt och varierat för att stimulera elevers läsintrasse. Lärarna har viss kännedom om

elevernas läsvanor och läsintrasse och arbetar med vissa generella läsfrämjande insatser. Det framgår dock att lärarna inte på ett strukturerat sätt tar reda på samtliga elevers läsintrasse och läsvanor. Granskningen visar också att lärarna endast i viss utsträckning erbjuder eleverna vägledning för att matcha läsmaterial med deras intressen, erfarenheter och behov. Dessutom framgår det att det utbud av läsmaterial som eleverna kan välja bland är relativt begränsat. Hur skolan behöver arbeta för att höja kvaliteten gällande arbetet med skolbiblioteket är något som vidare behandlas under bedömningsområde 2.

Skolinspektionen har identifierat ett utvecklingsområde inom bedömningsområdet. Motiveringen till utvecklingsområdet och rekommendationer för fortsatt arbete redogörs för under rubriken *Identifierat utvecklingsområde* nedan.

Motivering

Lärarna sätter läsningen i ett innehållsmässigt och socialt sammanhang samt tydliggör syftet med läsningen

Det framgår av granskningen att lärarna sätter de texter eleverna läser i ett innehållsmässigt sammanhang samt förklarar syftet med läsningen för dem. Lärarna beskriver i intervju att de introducerar olika texttyper genom att förklara varför det är bra att kunna läsa och förstå olika typer av texter. I undervisningen går lärarna också igenom olika genrer och elever kan få arbeta med skrivprojekt inom en viss genre. Exempelvis har elever i årskurs 5 fått läsa olika spökhistorier för att sedan skriva egna historier, som de läst för varandra, och elever i årskurs 4 har fått läsa olika faktatexter om djur som inspiration för att sedan skriva egna faktatexter. Elever uttrycker att de brukar förstå varför de ska läsa de texter de läser. I de olika årskurserna får eleverna möta skönlitteratur på flera sätt, bland annat genom att läsa gemensamma böcker. Lärarna har genom medvetna didaktiska val tillsammans valt ut ett antal titlar som de i respektive årskurs arbetar gemensamt med. Vid valet av titlar har lärarna bland annat utgått ifrån att böckerna ska passa åldersgruppen.

Granskningen visar vidare att eleverna får möjlighet till social interaktion och samtal om texterna de läser, framförallt i samband med gemensamt lästa texter och böcker men i begränsad utsträckning vad gäller individuellt lästa texter. I årskurs 4 och årskurs 6 har eleverna tidigare under läsåret arbetat i läspar. Eleverna har då läst för varandra och svarat på frågor och diskuterat tillsammans. I årskurs 5 har läraren och eleverna främst arbetat i helklass med den gemensamma boken, ibland har läraren läst högt och ibland har eleverna fått läsa högt. I samband med den läsningen har de även samtalat och diskuterat utifrån texten. De texter eleverna läser bearbetas också genom att eleverna skriver bokrecensioner eller egna texter inom en viss genre. Det sistnämnda är bland annat de spökhistorier som nämnts ovan, och i samband med det arbetet fick eleverna även sitta tillsammans i par och ge varandra feedback på de skrivna texterna.

Lärarna framhåller på olika sätt läsningens värde

Granskningen visar att lärarna på flera sätt tydliggör för eleverna att det är viktigt att läsa, bland annat genom att visa att läsning ger ett ökat ordförråd och större kompetens att skriva. De flesta intervjuade elever uttrycker också att lärarna framhåller vikten av läsning. Elever uttrycker exempelvis att lärare betonar vikten av att träna på att läsa, bland annat för att få ett läsflyt och en ökad läsförståelse. Några elever uppger att deras lärare läser mycket själv och att det inspirerar eleverna. Vidare framgår det att lärarna visar intresse för vad eleverna läser, exempelvis genom att de brukar ställa frågor till eleverna i samband med att de läser olika texter. Lärarna frågar efter elevernas synpunkter och tankar kring texten, exempelvis hur eleverna tror att handlingen kommer att utvecklas.

Det framgår vidare av granskningen att läsning i relativt hög grad ges utrymme och tidsmässig prioritet i undervisningen. De olika klasserna arbetar med olika läs- och skrivprojekt där eleverna läser olika typer av texter och lärarna arbetar med högläsning kontinuerligt. Elever uttrycker att de läser nästan varje svensklektion. Utrymmet för eleverna att läsa i de böcker de valt individuellt, de så kallade bänkböckerna, är däremot begränsad. Det framgår att det främst är när eleverna är klara med andra uppgifter som de får möjlighet att läsa i sin bänkbok. Det finns även andra val att göra när man är klar med sina arbetsuppgifter och enligt intervjuade elever så är det då få elever som väljer att läsa i bänkboken. I viss utsträckning avsätts tid till denna läsning, exempelvis har årskurs 4 cirka 10 minuter över innan ett av veckans idrottspass. Läraren uppger att eleverna då får läsa i sin bok, men att det egentligen är för kort tid och att eleverna inte hinner komma in i sina böcker vilket gör att de inte tycker den bok de läser är så bra. I årskurs 5 är tanken enligt läraren att eleverna kan läsa i pauser mellan olika lektionspass som de har två till tre gånger dagligen, men det är inte alla elever som gör det.

Lärarna arbetar till viss del aktivt med läsfrämjande insatser

Av granskningen framgår att lärarna delvis arbetar på ett genomtänkt och varierat sätt för att stimulera elevernas läsintresse. Det finns en medvetenhet bland lärarna kring de generella skillnader i samhället avseende läsintresse och läsvanor samt läsförmåga som finns mellan olika elevgrupper kopplat till kön och socioekonomisk bakgrund. Vidare framgår det av granskningen att lärarna har kunskap om de egna elevernas läsförmåga och lärarna beskriver också att de har viss kännedom om elevernas läsintresse och läsvanor. Lärarna samtalar med eleverna och vårdnadshavarna om vikten av läsning vid utvecklingssamtal och får i dessa samtal viss kännedom om elevers läsintresse och läsvanor. Sådan kännedom får lärarna också utifrån vad de ser i undervisningen och från vardagliga samtal med elever. En av lärarna har också "lära-känna-samtal" med sina elever och för anteckningar kring deras intressen och vanor. Det framgår dock av granskningen att lärarna inte

på ett strukturerat sätt arbetar för att ta reda på samtliga elevers läsintresse och läsvanor.

Utifrån den kännedom lärarna ändå har om elevernas läsintresse, läsvanor och läsförmåga så arbetar de med vissa generella läsfrämjande insatser. Lärarna uppger att det finns en variation bland eleverna när det gäller läsintresse. Det finns elever som tycker om att läsa och som även läser på fritiden men enligt lärarna så är läsintresset generellt mycket lägre jämfört med för cirka 10 år sedan. Idag har läsningen stor konkurrens från sociala medier och liknande uppger lärarna. Den högläsning som lärarna arbetar kontinuerligt med är exempelvis ett sätt att försöka stärka elevernas läsintresse. Lärarna använder också ibland sig själva som läsande förebilder, för att stärka elevernas intresse och lärarna beskriver också att de tar alla tillfällen i akt att prata om läsning som någonting positivt och roligt. För att få igång elevernas läsning och för att försöka stärka ett läsintresse har elever i årskurs 4 och 5 också fått i uppgift att läsa hemma under ett antal veckor. Eleverna ska då läsa vid ett antal tillfällen i veckan, tillsammans med sina föräldrar, samt dokumentera hur läsningen har fungerat. Lärarna uppger att denna aktivitet skapar ett engagemang hos eleverna och uttrycker att de skulle kunna arbeta mer på det sättet. Eleverna i årskurs 6 har istället arbetat med ett läsprojekt i skolan, då de läst tillsammans i par. Detta projekt uttryckte flera av de intervjuade eleverna uppskattning över. Förutom det som redan nämnts så arbetar alla klasser mycket med läsförståelsetexter och med att förklara ord och begrepp. Eleverna har också viss möjlighet att utifrån behov lyssna på texter. Den högläsning som sker syftar både till att främja elevernas intresse för läsning samt säkra att alla elever tar sig igenom texterna och förstår innehållet.

Granskningen visar att lärarna anpassar valet av gemensamma texter till elevernas intressen och ålder, men att eleverna endast till viss del får hjälp och vägledning när de ska välja böcker att läsa för den individuella läsningen. Det framgår av granskningen att lärarna försöker anpassa läsmaterial för den gemensamma läsningen till elevernas intressen. Eleverna får exempelvis rösta mellan ett antal möjliga titlar. Lärarna har även tillsammans valt ut ett antal titlar som de i respektive årskurs arbetar gemensamt med. Vid valet av titlar har lärarna bland annat utgått ifrån att böckerna ska passa åldersgruppen. När det gäller elevernas val av individuella böcker uppger lärarna dock att de önskar att de hade mer tid till att vägleda eleverna. Enligt lärarna kan de exempelvis inte följa med elever som ska välja bänkbok under lektionstid. Lärarna exemplifierar med att de brukar vägleda om de ser att en god läsare valt en tunn bok eller om en svag läsare valt en för svår bok. När det gäller att välja en så kallad bänkbok säger några elever att de troligen kan få hjälp om de frågar men de flesta intervjuade elever säger att de väljer själva. Några uppfattar också att de inte kan få hjälp. Det framgår också att flera elever väljer "för lätta" böcker som går väldigt snabbt att läsa ut eller att de väljer en bok som de genast vill byta till en annan. Den boksamling från det tidigare skolbiblioteket som valts ut för att passa eleverna på mellanstadiet samt den

boklåda med 30–40 böcker som kommer en gång per termin är det urval som finns när eleverna ska välja bänkbok. När det gäller boklådorna så beställer åtminstone en av lärarna aktivt specifika genrer utifrån elevernas intressen, i övrigt är beställningen allmänt att det ska finnas olika typer av genrer för åldersgruppen. Några elever uttrycker att det finns en variation i boklådan medan andra elever uppger att de inte brukar hitta några böcker som intresserar dem. En av lärarna uttrycker också att det inte finns så mycket för eleverna att välja mellan i boklådan.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Lärarna behöver utveckla arbetet med att på ett strukturerat sätt ta reda på samtliga elevers läsintresse och läsvanor för att synliggöra eventuella mönster och skillnader i de egna elevgrupperna. Detta som grund för att på ett genomtänkt och varierat sätt kunna stimulera alla elevers läsintresse. Lärarna behöver också utveckla arbetet med att ge eleverna vägledning för att matcha läsmaterial med elevernas erfarenheter, intressen och behov.

Av Skolinspektionens granskning framgår att lärarna har viss kännedom om den egna elevgruppens läsintresse och behov, bland annat utifrån vad de ser i undervisningen och de dagliga samtalen med eleverna. Någon lärare får också information om elevernas intressen och vanor via ”lära-känna-samtal”. Lärarna anpassar också läsundervisningen på ett generellt plan för att väcka och stärka elevernas läsintresse. Lärarna tar dock inte på ett strukturerat sätt reda på samtliga elevers läsintresse och läsvanor. Därmed har lärarna ett begränsat underlag för att kunna identifiera de eventuella mönster och skillnader som kan finnas kopplat till socioekonomisk och utländsk bakgrund samt till kön, och som kan begränsa eleverna i deras läsning. Av granskningen framkommer även att lärarna endast ger en begränsad och sporadisk vägledning när det rör sig om elevernas egenvälda böcker. Vidare är det utbud av läsmaterial som eleverna erbjuds för individuell läsning begränsat.

Av skollagen framgår att alla barn och elever ska få den ledning och stimulans som de behöver för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt de nationella målen. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.¹ Enligt läroplanen för grundskolan ska skolan aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett

¹ 1 kap. 4 § samt 3 kap. 2 § skollagen (2010:800)

ansvar för att motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling.²

Sverige har under ett antal år sett ett vikande läsintresse bland barn och unga.³ Det finns orosmoln kopplade till en bristande likvärdighet avseende såväl läsförståelse som läsintresse, relaterat till både kön och socioekonomisk bakgrund.⁴ Att det finns stora och systematiska skillnader mellan flickor och pojkar och olika socioekonomiska grupper, vad gäller läsintresse och läsförmåga, visar att skolan inte på ett tillräckligt sätt förmår kompensera elever med mindre gynnsamma förutsättningar.⁵ Resultat från tidigare kvalitetsgranskning visar att både lärare och rektorer i många fall behöver bli bättre på att följa upp elevers intresse för läsning. Skolor reflekterar generellt inte över behovet av att mer systematiskt följa upp hur varje elevs intresse utvecklas. Därmed saknas ett viktigt underlag för utveckling av läsundervisningen på individnivå, men också mer övergripande för respektive klass och skola.⁶

Skolinspektionen rekommenderar att lärarna på ett mer strukturerat sätt tar reda på samtliga elevers läsintresse och läsvanor för att identifiera eventuella mönster och skillnader som kan finnas kopplat till socioekonomisk och utländsk bakgrund samt till kön. Med detta som grund kan lärarna på ett medvetet sätt anpassa läsundervisningen till de enskilda eleverna, ge mer ändamålsenlig vägledning vid elevernas val av läsmaterial samt vid behov stärka upp med undervisningsinslag som syftar till att motverka mönster som begränsar eleverna i deras läsning.

Bedömningsområde 2: Skolans övergripande läsfrämjande arbete

Här bedöms i vilken utsträckning skolans övergripande läsfrämjande arbete är strategiskt och uthålligt. I detta ingår att:

- Skolan bedriver ett strategiskt läsfrämjande arbete genom att rektorn verkar för en undervisningskultur som kännetecknas av samverkan mellan olika aktörer och som uppmuntrar lärare att sprida läsfrämjande strategier till varandra. I det strategiska läsfrämjande arbetet ingår också

² Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. 1. Skolans värdegrund och uppdrag. En likvärdig utbildning.

³ SOU 2018:57. *Barns och ungas läsning – ett ansvar för hela samhället*. s. 232, 248, 276. Skolverket (2019). *PISA 2018 15-åringars kunskaper i läsförståelse, matematik och naturvetenskap*. Internationella studier 487, s. 45–46. Skolverket (2017). *PIRLS 2016 Läsförmågan hos svenska elever i årskurs 4 i ett internationellt perspektiv*, s. 39–40. Statens Medieråd (2019). *Ungar och Medier*, s. 7.

⁴ SOU 2018:57, s. 26.

⁵ SKL (2019). *Se, förstå och förändra – att motverka könsskillnader i skolresultat*, s. 57; Brozo (2019). *Att lyfta oengagerade och lågpresterande pojkars läsning* i Skolverkets modul Perspektiv på litteraturundervisning, Del. 2 Att välja texter, s. 2ff.

⁶ Skolinspektionen (2016). *Läs- och skrivundervisningen inom ämnena svenska/svenska som andraspråk i årskurserna 4–6*, s. 5, 13.

att att skolbiblioteket utgör en viktig resurs samt att skolan skapar fysiska och sociala miljöer som syftar till att stimulera elevernas läsintresse.

- Skolan uppmärksammar mönster och skillnader mellan olika elevgrupper när det gäller elevernas läsintresse, läsvanor och läsförmåga. Rektorn med personal genomför insatser för att möta identifierade mönster och skillnader vad gäller läsintresse och läsvanor på den egna skolan. Rektorn förmedlar höga förväntningar på alla elever och skolpersonal när det gäller läsning.
- Skolan bedriver ett utvecklingsarbete avseende läsfrämjande insatser i undervisningen och utbildningen. Rektorn intar en aktiv roll när det gäller läsfrämjande insatser i utbildningen. Med utgångspunkt i uppföljning och analys av såväl resultat som skolans arbetsprocesser initierar rektorn vid behov utvecklingsinsatser avseende det läsfrämjande arbetet.

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolans övergripande läsfrämjande arbete *i låg utsträckning* är strategiskt och uthålligt.

Skolinspektionens granskning visar att skolan i låg grad bedriver ett strategiskt arbete för att främja elevernas intresse för läsning och utveckling av goda läsvanor. Rektorn verkar i viss mån för en undervisningskultur som kännetecknas av samverkan och kunskapsspridning, men granskningen visar att samverkan i liten mån sker specifikt avseende det läsfrämjande arbetet. Det läsfrämjande arbete som genomförs på skolan bedrivs främst av svensklärarna. En viss samverkan avseende läsfrämjande arbete sker inom stadier och mellan vissa ämnen, men utan någon egentlig samverkan över stadier och det saknas ett skolövergripande fokus på hur elevers läsintresse ska främjas. Vidare framgår det av granskningen att skolan saknar ett ordnat skolbibliotek och att de boksamlingar som finns på skolan endast i viss utsträckning används som resurser för det läsfrämjande arbetet. Det framgår också av granskningen att den fysiska och sociala miljön i skolan endast i begränsad utsträckning inspirerar till läsning.

Granskningen visar vidare att skolan delvis uppmärksammar och möter skillnader mellan olika elevgrupper. Rektorn med personal har en viss förståelse för de generella skillnader som finns mellan olika elevgrupper vad gäller läsintresse, läsvanor och läsförmåga som finns kopplat till socioekonomisk och utländsk bakgrund och kön. Rektorn och skolpersonalen har dock inte skapat en övergripande bild av eventuella mönster och skillnader avseende läsvanor och läsintresse hos eleverna på skolan. Lärarna har ändå en viss kännedom om de egna

elevernas läsintresse och läsvanor och genomför utifrån den kunskapen vissa läsfrämjande insatser.

Vidare visar granskningen skolan saknar ett samlat utvecklingsarbete avseende läsfrämjande insatser i undervisningen och utbildningen. Av granskningen framkommer att rektorn endast i viss mån intar en aktiv roll när det gäller läsfrämjande insatser i utbildningen. För att ytterligare höja kvaliteten inom området behöver rektorn ta en mer aktiv roll och följa upp och analysera såväl resultat som de arbetsprocesser som påverkar och ingår i skolans läsfrämjande arbete. Med ett sådant underlag har rektorn en grund för att vid behov initiera utvecklingsinsatser.

Skolinspektionen har identifierat två utvecklingsområden inom bedömningsområdet. Motiveringen till utvecklingsområdena och rekommendationer för fortsatt arbete redogörs för under rubriken *Identifierade utvecklingsområden* nedan.

Motivering

Skolan bedriver i låg grad ett strategiskt arbete för att främja elevernas intresse för läsning och utveckling av goda läsvanor

Granskningen visar att rektorn i viss mån verkar för en undervisningskultur som kännetecknas av samverkan och kunskapsspridning, men att samverkan i liten mån sker specifikt kring det läsfrämjande arbetet. Rektorn uppger att hon inte uttalat några förväntningar på personalen att de specifikt ska arbeta med att främja läsintresset hos eleverna, men att hon uttryckt att hon förväntar sig att alla elever får rätt förutsättningar för sitt lärande. Den samverkan som sker på skolnivå handlar för närvarande inte specifikt om att främja elevernas läsintresse även om viss samverkan kring ett läsfrämjande arbete sker inom respektive stadiet. På mellanstadiet sker viss samverkan kring det läsfrämjande arbetet även om lärarna uppger att de främst bedriver sin undervisning utifrån sina respektive individuella planeringar. Det läsfrämjande arbetet som sker på högstadiet sker i viss mån i samverkan mellan lärarna som undervisar i svenska respektive SO, vilket beskrivs nedan. Utöver de forum som avsatts för skolans prioriterade områden och som delvis är stadieövergripande så saknas forum för samverkan över stadiegränserna. Rektorn uppger att samverkansforum framförallt finns stadievis i dagsläget men att hon arbetar för att samverkan mellan stadier ska komma till stånd. Enligt rektorn har förstelärarna ett uppdrag att arbeta för en röd tråd i undervisningen från förskoleklass till årskurs 9 och rektorn uppger att det arbetet är påbörjat. Rektorn uppger vidare att skolans personal de senaste åren även har börjat använda digitala forum för att dela material med varandra.

Vidare framgår det att lärarna som undervisar i svenska och SO på högstadiet arbetar med moment, inom ramen för skolans arbete med språkutvecklande

arbetssätt, som syftar till att främja elevernas läsintresse. Viss samverkan mellan lärare i dessa ämnen sker i det arbetet. Lärarna arbetar exempelvis med att låta eleverna läsa ett antal skönlitterära böcker som de bearbetar i både svenskan och i SO:n. Förstelärarna som driver detta arbete har enligt rektorn även uppmuntrat lärarna på mellanstadiet att arbeta på ett liknande sätt.

Vidare framgår det av granskningen att det på skolan inte finns ett ordnat skolbibliotek och att de boksamlingar som är utplacerade på de olika stadierna i varierande utsträckning används som en resurs för det läsfrämjande arbetet. Den boksamling som tidigare fanns i skolans bibliotek har för ett par år sedan placerats ut på olika platser i skolan. En sortering har gjorts och böcker för de yngsta barnen har samlats på lågstadiet och böcker för elever i mellanålder på mellanstadiet och så vidare. Dessa böcker har eleverna också tillgång till men enligt lärarna så är det ingen som ansvarar för boksamlingarna, vilket innebär att böckerna inte står i ordning. Lärare på mellanstadiet uppger att alla böcker från det tidigare skolbiblioteket inte heller står framme. Av granskningen framgår också att det närliggande kommunbiblioteket i viss mån används i det läsfrämjande arbetet. Det finns dock begränsningar och vissa otydligheter gällande möjlighet till nyttjande av och samverkan med kommunbiblioteket. Exempelvis har lärarna olika uppfattning om vad som gäller avseende hur ofta boklådor kan beställas. Enligt lärarna på mellanstadiet använder de sig av den möjlighet som finns, nämligen att beställa en boklåda per termin. Rektorn och några andra lärare uppger dock att det är möjligt att beställa boklådor flera gånger per termin. Under pandemin har kommunbiblioteket av förklarliga skäl varit stängt, men vid tiden för granskningen har vissa av lärarna återigen börjat besöka biblioteket. Elever på högstadiet besöker kommunbiblioteket regelbundet inom ramen för svenskämnet, medan lärare på låg- och mellanstadiet uppger att ett besök kräver viss planering bland annat eftersom det är 20 minuters enkel gångväg. Några av lärarna på mellanstadiet uttrycker att det är "schematekniskt svårt" att få till ett besök. Lärare på högstadiet uppger att samverkan med kommunbiblioteket fungerar väl, och lärarna ser det biblioteket som en viktig resurs. Flera lärare på mellanstadiet uttrycker istället att de saknar ett bibliotek i skolans lokaler, och framförallt en kunnig bibliotekarie som kan stötta och inspirera elever i deras läsutveckling.

Det framgår av granskningen att det endast i liten mån finns fysiska och sociala miljöer som kan inspirera till läsning. Lärare på lågstadiet uttrycker att det är upp till de enskilda lärarna att bygga upp sina klassrum. De beskriver att de på olika sätt försöker skapa miljöer som inspirerar till läsning och uppger samtidig att de önskar att de hade möjlighet att göra mer anpassade läsmiljöer. Några mellanstadieelever uttrycker i intervju att det finns bra utrymmen och platser där man kan sitta och läsa om man vill. Lärare på högstadiet uppger att det går att sitta och läsa i klassrum och i grupp rum samt att det även finns visst utrymme i korridoren. Lärarna säger dock att det var bättre när de hade skolbiblioteket för då kunde eleverna sitta där och läsa. Det framgår också av de olika intervjuerna att det

endast i begränsad utsträckning finns exempelvis boktips, författarpresentationer, utställningar eller annat i den fysiska miljön som kan inspirera till läsning. Några sociala aktiviteter på skolenivå som inspirerar till läsning genomförs inte heller. Rektorn uppger att det finns stora möjligheter till utveckling avseende läsmiljöer bland annat eftersom varje klassrum har ett grupprum.

Skolan uppmärksammar delvis och möter delvis skillnader mellan olika elevgrupper

Granskningen visar att rektorn med personal till viss del har en förståelse för de generella skillnader som finns mellan olika elevgrupper vad gäller läsintresse, läsvanor och läsförmåga som finns kopplat till socioekonomisk och utländsk bakgrund och kön. Rektorn har dock inte vid granskningstillfället skapat en övergripande bild av eventuella mönster och skillnader vad gäller elevernas läsintresse och läsvanor på den egna skolan. Enligt rektorn och lärarna följer skolan kontinuerligt upp elevernas utveckling när det gäller läsförmåga och läsförståelse och ger stöd till elever som behöver det. Även om rektorn och skolpersonalen inte har skapat en övergripande bild av eventuella mönster och skillnader på skolan så har enskilda lärare på lågstadiet samt svensklärarna på mellan- och högstadiet viss insikt i hur deras elevers läsintresse och läsvanor ser ut. Utifrån den insikten arbetar lärarna med vissa läsfrämjande insatser. Exempelvis så arbetar lärarna på högstadiet för att hitta skönlitterära böcker som är nära elevernas vardag, för att de sett att sådana böcker väcker större intresse. Enligt lärarna verkar detta framförallt gälla pojkarna. Rektorn uppger också att lärarna har uppmärksammat att elevernas läsintresse minskar på högstadiet. Enligt rektorn är samarbetet mellan svenska och SO kring böcker och läsning ett sätt att försöka få eleverna att bibehålla sitt intresse. I det arbetet kring böcker och läsning så läser eller lyssnar eleverna på böckerna gemensamt och arbetar löpande med att diskutera frågeställningar i samtalsgrupper och ibland även svara på frågor skriftlig utifrån texten. Samtalen och diskussionerna kopplar enligt lärarna till elevernas tankar och till de frågor eleverna har utifrån texten. Det framgår också av granskningen att högläsning används, framförallt i låg- och mellanstadiet, som ett sätt att stärka elevernas läsintresse. Innevarande läsår har en årskurs i mellanstadiet och en årskurs i högstadiet fått åka till Karlstad för att delta i bokmässan.

Vidare framgår det av granskningen att rektorn och skolpersonalen generellt förmedlar höga förväntningar på att alla elever kan lyckas. Det är enligt rektorn och lärarna en av grundstenarna i det språkutvecklande arbetssättet. Rektorn berättar att i de återkommande elevenkäterna finns en fråga om elevernas uppfattning om lärares förväntningar och att det varje år blir ett högt positivt värde på den frågan.

Skolan saknar ett samlat utvecklingsarbete avseende läsfrämjande insatser i undervisningen och utbildningen

Granskningen visar att rektorn endast i viss mån intar en aktiv roll när det gäller läsfrämjande insatser i utbildningen. Rektorn uppger att skolan inte specifikt följer

upp det arbete som syftar till att stärka elevernas läsintresse, däremot har rektorn regelbundna träffar med förstelärarna och får då en bild av hur arbetet i svenska och arbetet med läsning fungerar. Vid sidan av detta följer skolan upp elevernas kunskapsresultat och arbetsprocesser i olika ämnen. Rektorn uppger att hon ser ett behov av att ge lärarna bättre förutsättningar att samverka. När det gäller läsfrämjande arbete uttrycker rektorn ett behov av att utveckla skolbiblioteket. Rektorn uttrycker också att det finns ett behov av att skolan än mer fokuserar på elevernas läsning.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas inom följande:

- Rektorn och skolans personal behöver utveckla arbetet med att främja elevernas intresse för läsning och utveckling av goda läsvanor så att det blir metodiskt och långsiktigt. I detta arbete behöver rektorn aktivt verka för att samverkan och kunskapsspridning sker kring det läsfrämjande arbetet. Rektorn behöver även leda ett arbete för att utforma fysiska och sociala miljöer i skolan som stimulerar elevernas intresse för läsning. Vidare behöver skolans huvudman följa upp förutsättningar för att skolbiblioteket ska kunna utgöra en viktig resurs och användas i det läsfrämjande arbetet.

Av Skolinspektionens granskning framgår att det läsfrämjande arbetet på skolan behöver utvecklas för att bli metodiskt och långsiktigt. Granskningen visar att ett läsfrämjande arbete bedrivs främst inom ramen för svenskämnet. Inom stadierna finns viss samverkan avseende ett läsfrämjande arbete. Samverkan i det läsfrämjande arbetet finns även mellan vissa ämnen, exempelvis mellan ämnet svenska och de samhällsorienterande ämnena på högstadiet. Det saknas dock ett skolövergripande fokus på hur elevers intresse för läsning ska främjas och därmed finns inte någon gemensam bild av hur ett sådant arbete skulle kunna bedrivas och hur fler ämnen, utöver ämnet svenska, tydligare ska kunna involveras. Vidare framgår det av granskningen att det på skolan inte finns ett ordnat skolbibliotek och att de boksamlingar som är utplacerade på de olika stadierna i varierande utsträckning används som en resurs för det läsfrämjande arbetet. Dessutom visar granskningen att det endast i liten mån finns fysiska och sociala miljöer som inspirerar till läsning.

Av läroplanen för grundskolan framgår att alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande.⁷ Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella

⁷ Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.

målen. Rektorn har ansvaret för skolans resultat. Vidare ska huvudmannen enligt skollagen se till att eleverna i grundskolan har tillgång till ett skolbibliotek.⁸ Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt för att skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens. Vidare framhåller Skolverket att skolans fysiska och sociala miljö är viktig för att stimulera elevernas läsintrasse. Att det finns stimulerande läsmiljöer på en skola signalerar att läsning är viktigt. Till den stimulerande läsmiljön hör inte endast möblering och inredning utan också ett brett, varierat och synligt utbud av texter.⁹ Skolgården kan också göras till en del av den stimulerande läsmiljön genom att rastaktiviteter som högläsning eller tyst läsning arrangeras.¹⁰

Skolinspektionen rekommenderar rektorn att utveckla det läsfrämjande arbetet så att det blir metodiskt och långsiktigt. För att höja kvaliteten behöver rektorn uppmuntra och skapa förutsättningar för samverkan och kunskapsspridning gällande läsfrämjande arbete inom organisationen, såväl inom ämnen som över ämnes- och stadiegränser. Det läsfrämjande arbete som bedrivs i de olika stadierna, exempelvis samarbetet kring läsning av skönlitteratur mellan svenska och SO på högstadiet, är en god grund som skolan bör bygga vidare på för att främja elevers läsintrasse. Dessutom behöver rektorn leda ett arbete för att utveckla den fysiska och sociala miljön så att den i högre grad kan stimulera till läsning. Rektorn med personal behöver göra eleverna delaktiga i utformningen av dess miljöer. I Skolverkets kompetensutvecklingsutbildning *Stimulera läsintrasse* ges konkreta exempel på hur läsmiljön i skolan kan synliggöras och förstärkas.¹¹

Vidare behöver huvudmannen följa upp förutsättningar för att skolbiblioteket ska kunna utgöra en viktig resurs och användas i det läsfrämjande arbetet. I detta ingår även att rektorn ska planera och organisera verksamheten så att lärarnas möjligheter att nyttja skolbiblioteket i undervisningen är reella. Ett brett och varierat utbud av läsmaterial är en förutsättning för att lärarna ska kunna matcha läsmaterial med elevernas erfarenheter, intressen och behov. På så sätt kan lärarna utmana eleverna både när det gäller typ av och svårighetsgrad på läsmaterialet för att vidga elevernas repertoar av lästa texter. Lärarna kan även ta hänsyn till elevernas egna önskemål i vägledningen.

- Rektorn och skolpersonalen behöver genom kontinuerliga uppföljningar och analyser skapa en övergripande bild av eventuella mönster och

⁸ 2 kap. 36 § skollagen (2010:800)

⁹ Skolverket (2021). Modul Stimulera läsintrasse från ett jämställdhetsperspektiv, Del 4. Konkreta sätt att stimulera läsintrasse.

¹⁰ Skolverket (2021). Modul Stimulera läsintrasse, Del 3. Läsmiljö – att skapa rum för läsande. Idéer för utveckling av läsmiljön.

¹¹ Ibid.

skillnader gällande läsintresse och läsvanor bland eleverna på den egna skolan, samt vid behov genomföra insatser för att möta identifierade behov.

Granskningen visar att skolan inte genomför några kontinuerliga uppföljningar och analyser av elevernas läsintresse och läsvanor och har därmed en ofullständig bild av vilka eventuella mönster och skillnader som kan finnas och som kan vara begränsande för elevernas möjlighet att utveckla vilja och intresse för läsning.

Av skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorerna ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.¹² Rektorerna ansvarar för att planering, uppföljning och utveckling av utbildningen genomförs på skolenhetsnivå.¹³ Av skollagen framgår vidare att utbildningen inom hela skolväsendet ska främja en livslång lust att lära. Alla barn och elever ska få den ledning och stimulans som de behöver för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt de nationella målen. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.¹⁴ Enligt läroplanen för grundskolan ska skolan aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter oberoende av kön. Skolan har också ett ansvar för att motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling.¹⁵

Sverige har under ett antal år sett ett vikande läsintresse bland barn och unga.¹⁶ Elevernas lust att läsa tycks också avta med stigande ålder, detta samtidigt som grundskolans högre årskurser bjuder på allt mer avancerade och krävande texter.¹⁷ Vidare finns det orosmoln kopplade till en bristande likvärdighet avseende såväl läsförståelse som läsintresse, relaterat till både kön och socioekonomisk bakgrund.¹⁸ Med ett minskande intresse för läsning, och ökande skillnader mellan elever, ökar betydelsen av skolornas läsfrämjande arbete och vikten av att skolan hittar sätt att stimulera och vidga samtliga elevers läsintresse och läsning.¹⁹

Skolinspektionen rekommenderar att rektorerna utvecklar ett arbete som syftar till att följa upp och analysera mönster och skillnader i elevernas läsintresse och läsvanor.

¹² 2 kap. 9§ skollagen (2010:800)

¹³ 4 kap. 4§ skollagen.

¹⁴ 1 kap. 4§ samt 3 kap. 2§ skollagen

¹⁵ Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. 1. Skolans värdegrund och uppdrag. En likvärdig utbildning.

¹⁶ SOU 2018:57. *Barns och ungas läsning – ett ansvar för hela samhället*. s. 232, 248, 276. Skolverket (2019). *PISA 2018 15-åringars kunskaper i läsförståelse, matematik och naturvetenskap*. Internationella studier 487, s. 45–46. Skolverket (2017). *PIRLS 2016 Läsförståelse hos svenska elever i årskurs 4 i ett internationellt perspektiv*, s. 39–40. Statens Medieråd (2019). *Ungar och Medier*, s. 7.

¹⁷ Statens Medieråd (2019), s. 7

¹⁸ SOU 2018:57, s. 26

¹⁹ SOU 2018:57, s. 89.

I arbetet med att följa upp elevernas läsintresse och läsvanor kan läsvaneundersökningar²⁰ genomföras i olika årskurser och elevgrupper. Rektorn kan utifrån ett sådan uppföljning och analys skapa en utgångspunkt för ett arbete med att möta eventuella mönster och skillnader som identifierats på den egna skolan. I förekommande fall behöver rektorn även se till att särskilda ansträngningar görs för att även elevgrupper med mindre gynnsamma förutsättningar ska få möjlighet att utveckla vilja och intresse för läsning.

På Skolinspektionens vägnar,

Beslutet har fattats av Caroline Engskär, beslutsfattare.

Föredragande i ärendet har varit utredare Britta Seeger. I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredarna Lena Johansson och Stina Johansson deltagit.

²⁰ Se exempelvis <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/stimulera-lasintresse-utifran-ett-jamstalldhetsperspektiv/del-1-lasintresse-och-lasvanor> (hämtad 2022-04-25).

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Underlag för bedömning

Skolinspektionen har genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av Gunnarsbyskolan under vårterminen 2022. Granskningen har genomförts på distans via digitala intervjuer. Vid intervjuerna har information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten inhämtats. Intervjuerna genomfördes av utredarna Britta Seeger och Lena Johansson.

Bedömningarna i detta beslut grundar sig på:

- Fyra gruppintervjuer med elever.
- En gruppintervju med lärare som undervisar i svenska i årskurserna 4–6.
- Två gruppintervjuer med lärare som undervisar i textrika ämnen.
- En intervju med skolans rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt Skolverkets officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från intervjuerna för faktakontroll.

Fakta om granskad verksamhet

Gunnarsbyskolan, med Eda kommun som huvudman, bedriver verksamhet i förskoleklass samt i årskurserna 1–9. Skolan leds av en rektor och två biträdande rektorer. Enligt skolans uppgifter är 121 elever inskrivna i årskurserna 4–6, i förskoleklass och årskurserna 1–3 är 207 elever inskrivna och i årskurserna 7–9 är elevantalet 132. Fyra lärare undervisar i svenska i årskurs 4–6, samtliga är legitimerade och behöriga för den undervisningen.

Bilaga 2: Författningsstöd

Av skollagen framgår att utbildningen inom hela skolväsendet ska främja en livslång lust att lära. Alla barn och elever ska få den ledning och stimulans som de behöver för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt de nationella målen. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.²¹

Av läroplanen för grundskolan framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Språk, lärande och identitetsutveckling är nära förknippade. Genom rika möjligheter att samtala, läsa och skriva ska varje elev få utveckla sina möjligheter att kommunicera och därmed få tilltro till sin språkliga förmåga.²² Av kursplanen i svenska framgår att undervisningen ska stimulera elevernas intresse för att läsa och skriva.²³ Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får stöd i sin språk- och kommunikationsutveckling.²⁴

Skolan ska vara en god miljö för utveckling och lärande. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Skolan verkar i en omgivning med många kunskapskällor. Strävan ska vara att skapa de bästa samlade betingelserna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling.²⁵ Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Lärarna ska stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan.²⁶ Läraren ska vidare: ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, får stöd i sin språk- och kommunikationsutveckling, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt får möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang.²⁷

Förskoleklassen, fritidshemmet och skolan ska samverka på ett förtroendefullt sätt med varandra och förskolan för att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv. Inför övergångar ska de berörda skolformerna och fritidshemmet utbyta kunskaper, erfarenheter och information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i elevernas utveckling och lärande. Läraren ska i samverkan med [...] lärare i övriga berörda

²¹ 1 kap. 4 § samt 3 kap. 2 § skollagen (2010:800).

²² Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. 1. Skolans värdegrund och uppdrag. Skolans uppdrag.

²³ Ibid. 5.18. Svenska. Syfte.

²⁴ Ibid. 2.2 Kunskaper.

²⁵ Ibid. 1. Skolans värdegrund och uppdrag. God miljö för utveckling och lärande.

²⁶ Ibid. 2.2 Kunskaper. Riktlinjer.

²⁷ Ibid. 2.2 Kunskaper. Riktlinjer.

skolformer och fritidshemmet utbyta kunskaper och erfarenheter samt information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i elevernas utveckling och lärande.²⁸

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.²⁹ Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.³⁰ Rektorn ansvarar för att planering, uppföljning och utveckling av utbildningen (systematiskt kvalitetsarbete) genomförs på skolenhetsnivå. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.³¹

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn har ansvaret för skolans resultat. Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt för att skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens. Vidare har rektorn ansvar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen.³²

Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna, bland annat jämställdhet.³³ Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem, bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans, samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen, med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.³⁴

²⁸ Ibid. 2.5 Övergång och samverkan.

²⁹ 2 kap. 9 § skollagen (2010:800).

³⁰ Ibid. 2 kap. 10 §.

³¹ Ibid. 4 kap. 4–5 §§.

³² Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. 2.8. Rektorns ansvar.

³³ 1 kap. 5 § skollagen (2010:800).

³⁴ Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. 1. Skolans värdegrund och uppdrag. En likvärdig utbildning.

Bilaga 3: Mall för huvudmannens redovisning

Detta formulär kan användas som stöd när ni redovisar hur ni har arbetat med de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat i samband med kvalitetsgranskningen.

Redovisningen av vidtagna åtgärder ska fastställas av huvudmannen.

Utvecklingsområde 1: Lärarna behöver utveckla arbetet med att på ett strukturerat sätt ta reda på samtliga elevers läsintresse och läsvanor för att synliggöra eventuella mönster och skillnader i de egna elevgrupperna. Detta som grund för att på ett genomtänkt och varierat sätt kunna stimulera alla elevers läsintresse. Lärarna behöver också utveckla arbetet med att ge eleverna vägledning för att matcha läsmaterial med elevernas erfarenheter, intressen och behov.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur skolenhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:

Utvecklingsområde 2: Rektorn och skolans personal behöver utveckla arbetet med att främja elevernas intresse för läsning och utveckling av goda läsvanor så att det blir metodiskt och långsiktigt. I detta arbete behöver rektorn aktivt verka för att samverkan och kunskapsspridning sker kring det läsfrämjande arbetet. Rektorn behöver även leda ett arbete för att utforma fysiska och sociala miljöer i skolan som stimulerar elevernas intresse för läsning. Vidare behöver skolans huvudman följa upp förutsättningar för att skolbiblioteket ska kunna utgöra en viktig resurs och användas i det läsfrämjande arbetet.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur skolenhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:

Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:

Utvecklingsområde 3: Rektorn och skolpersonalen behöver genom kontinuerliga uppföljningar och analyser skapa en övergripande bild av eventuella mönster och skillnader gällande läsintresse och läsvanor bland eleverna på den egna skolan, samt vid behov genomföra insatser för att möta identifierade behov.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur skolenhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:

En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?
